

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen palvelutarpeen muutoksiin liittyvät toimenpiteet 2024

Sivistyslautakunta 23.04.2024 § 40

Mäntsälä kunnan opetuspalveluissa on tehty palvelu- ja henkilöstötarpeen tarkastelua kevään 2024 aikana.

Oppilasmäärän vähenemisen johdosta opetusryhmien määrän arvioidaan vähenevän tämän vuosikymmenen loppuun mennessä 14-20 ryhmällä. Suurin osa vähenemästä kohdistuu alakouluihin ja pienempi osuus yläkouluihin.

Kuntalain (410/2015, 87 §) mukaan kunnan henkilöstö on joko työ- tai virkasuhteessa kuntaan. Tehtävää, jossa käytetään julkista valtaa, hoidetaan virkasuhteessa. Perustellusta syystä henkilö voidaan ottaa virkasuhteeseen myös ilman, että virkaa on perustettu, esimerkiksi tuntiopettajaksi. Mäntsälän kunnan opetuksen virat ja tuntiopettajan tehtävät ovat kuntakohtaisia.

Palvelutarpeen muutoksen myötä tarvitaan joustavuutta opettajien tehtävien tarkasteluun. Tällä hetkellä joihinkin olemassa oleviin opettajavirkoihin ei kouluissa aina riitä opetusvelvollisuuden mukaisia tunteja. Oppilasmäärän vähenemisen myötä tilanne tulee toistumaan lukuvuosittain. Tarve on, joidenkin virkojen vapautuessa esimerkiksi eläköitymisen kautta, täyttää tehtävä toistaiseksi voimassa olevana tuntiopettajuutena. Tällöin voidaan tulevaisuudessa välttyä mahdollisilta irtisanomismenettelyiltä.

Kuntalain 88 §:n mukaan viran perustamisesta ja lakkauttamisesta päättää valtuusto tai hallintosäännössä määrätty kunnan muu toimielin. Mäntsälän kunnan hallintosäännön 1.3.2023 mukaan toimivalta viran perustamisesta ja lakkauttamisesta kuuluu kunnanvaltuustolle. Virkojen lakkausmenettely on henkilöstörakenteen hallinnan kannalta jäykkä. Perusopetuslaissa (628/1998, 37 § 2 mom) säädetään, että opetuksen järjestäjällä tulee olla opetuksen järjestämismuoto huomioon ottaen riittävä määrä opettajan virkoja tai työsopimussuhteisia opettajia. Lisäksi opetuksen järjestäjällä voi olla tuntiopettajia, koulunkäyntiavustajia ja muuta henkilöstöä.

Opetuspalvelut ovat tällä hetkellä tekemässä pitkäaikaista henkilöstösuunnitelmaa henkilöstöhallinnon kanssa. Henkilöstötilanteen hallinnan kannalta on tarkoituksenmukaista toimia niin, että lukuvuosittainen henkilöstösuunnittelu sidotaan opetuksen normaaliin suunnitteluprosessiin.

Suunnitteluprosessissa on päähuomio kiinnitetty siihen, että kunnassa on perusopetuslain mukaisesti riittävästi virkoja ja muita tehtäviä. Virkojen ja tuntiopettajuuksien osalta on eroja palvelusuhteen ehdoissa.

Tuntiopettajat ovat virkasuhteista henkilöstöä ilman perustettavaa virkaa. Kuntalaki ei edellytä tuntiopettajien osalta virkojen perustamista, eikä tuntiopettajia varten näin ollen perusteta virkaa. Tuntiopettajuutta käytetään paitsi määräaikaisena myös toistaiseksi voimassa olevana palvelusuhteena. Virkasuhteisten tuntiopettajien, kuten perusopetuksen ja lukion tuntiopettajat, oikeusasema määräytyy viranhaltijalain 304/2003 mukaan. Ainoastaan säännös 22 § ei tule sovellettavaksi, koska lain

esityksissä (HE 196/2002 vp) on nimenomaisesti todettu, että tuntiopettaja ei ole osa-aikainen viranhaltija.

OVTES tunnistaa eri määräyksiä viranhaltijoilla ja tuntiopettajilla. Päätoimisen tuntiopettajan pitämä tuntimäärä voi jäädä alle opetusvelvollisuuden, jolloin hänen kuukausipalkkansa määräytyy oppituntien määrän suhteessa opetusvelvollisuuteen. Tuntiopettaja on päätoiminen, jos hän opettaa vähintään 16 tuntia. Tuntiopettajuuden käyttäminen toistaiseksi voimassa olevana palvelusuhteena on joustava silloin, jos opetusvelvollisuus ei tehtävässä välttämättä täyty.

Opettajavirkoja ei kannata lopettaa vuosittain, vaan seurata tilannetta ja lopettaa virkoja harkinnan ja tarpeen mukaisesti. Koska tuntiopettaja toimii virkasuhteessa ilman perustettavaa virkaa, ei hallintosäännön mukaista virkojen lakkauttamismenettelyä tarvitse käynnistää. Opetuspalveluiden tarkempi henkilöstösuunnittelu tehdään talousarvioprosessin yhteydessä. Tällöin tarkastellaan tarvittavaa opettajien määrää. Opetuspalveluiden joustavan henkilöstösuunnittelun ja perusopetuslain vaatiman henkilöstömäärän varmistamiseksi on tärkeää, että toimivalta päättää opetuspalveluiden henkilöstörakenteesta on sivistyslautakunnalla. Tällöin sivistyslautakunta päättää kunnanvaltuuston hyväksymän talousarvion puitteissa alkuvuodesta tulevaa lukuvuotta koskevien avoimien opettajavirkojen ja tuntiopettajuuksien käytöstä kevään rekrytoinneissa. Toimintatavalla ei olisi kustannusvaikutusta ja se toisi lisää joustavuutta muuttuvassa palvelutarpeessa.

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualue on käynyt keskustelua OAJ:n paikallisyhdistyksen kanssa, kun asiaa on valmisteltu sivistyslautakunnalle. Paikallisyhdistys toivoo sivistyslautakunnan kiinnittävän huomiota siihen, että mikäli virka muutetaan tuntiopettajuudeksi, määritellään tuntiopettajuus päätoimiseksi tai mahdollisesti sivutoimiseksi, jos tarve on vähäinen. Tämä siksi, ettei synny ns. nollatuntisopimuksia. Lisäksi pitkän tähtäimen henkilöstösuunnittelu on tehtävä huolellisesti, jotta välttyttäisiin tuntiopettajuuksien tarpeettomilta ketjutuksilta.

Toimivalta virkojen ja toimien nimikemuutoksissa:

Mäntsälän kunnan hallintosäännön 1.3.2023 7 luvun § 2 a mukaan muiden kuin valtuuston täytettäväksi määrättyjen virkojen osalta virkojen nimikemuutoksista päättää virkasuhteeseen ottava viranomaisena. Sen sijaan § 2 b mukaan toimien nimikemuutoksista päättää palvelualuejohtaja. Tarkoituksenmukaista on, että toimintamalli on yhtenäinen. Hallintosääntöön esitetään muutosta § 2 a:n osalta siten, että palvelualuejohtaja päättää virkojen nimikemuutoksista muiden kuin valtuuston täytettäväksi määrättyjen virkojen osalta.

Valmistelija

Sivistysjohtaja Timo Ahvo, sähköposti timo.ahvo(@)mantsala.fi, opetuspäällikkö Janne Mäkinen, sähköposti janne.makinen(@)mantsala.fi, varhaiskasvatuspäällikkö Karoliina Purola, sähköposti karoliina.purola(@)mantsala.fi, hallintoasiantuntija Henna Tulkki, sähköposti henna.tulkki(@)mantsala.fi, hyvinvointipäällikkö Vuokko Leirimaa, sähköposti vuokko.leirimaa(@)mantsala.fi

Esittelijä

Sivistysjohtaja Ahvo Timo

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta hyväksyy esittelyteoksissa mainitut sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen palvelutarpeen muutoksiin liittyvät henkilöstötoimenpiteet.

Sivistyslautakunta esittää kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle, että hallintosäännön § 2 a muutetaan niin, että palvelualuejohtaja päättää virkojen nimikemuutoksista muiden kuin valtuuston täytettäväksi määrättyjen virkojen osalta.

Käsittely

Opetuspäällikkö Janne Mäkinen esitteli asiaa kokouksessa.

Päätös

Sivistyslautakunta päätti hyväksyä esittelyteksissä mainitut sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen palvelutarpeen muutoksiin liittyvät henkilöstötoimenpiteet.

Lisäksi sivistyslautakunta päätti esittää kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle, että hallintosäännön § 2 a muutetaan niin, että palvelualuejohtaja päättää virkojen nimikemuutoksista muiden kuin valtuuston täytettäväksi määrättyjen virkojen osalta.

Kunnanhallitus 16.12.2024 § 238
254/01.00.02/2024

Valmistelija

Sivistysjohtaja Timo Ahvo, timo.ahvo@mantsala.fi,
opetuspäällikkö Janne Mäkinen, janne.makinen@mantsala.fi,
varhaiskasvatuspäällikkö Karoliina Purola, karoliina.purola@mantsala.fi,
hallintoasiantuntija Henna Tulkki, henna.tulkki@mantsala.fi,
hyvinvointipäällikkö Vuokko Leirimaa, vuokko.leirimaa@mantsala.fi

Esittelijä

Kunnanjohtaja Laurila Hannu

Päätösehdotus

Kunnanhallitus käsittelee sivistyslautakunnan esitystä hallintosäännön § 2 a muutoksen osalta hallintosäännön päivityksen yhteydessä alkuvuodesta 2025.

Päätös

Hyväksyttiin päätösehdotuksen mukaisesti.